

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології
Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції
20 березня 2020 р.*

Харків – 2020

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

І.Ф. Прокопенко – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, ректор (голова);

Ю.Д. Бойчук – доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи ХНПУ імені Г.С. Сковороди (заступник голови);

Хошіно Юічі – Другий секретар Посольства Японії в Україні (заступник голови).

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей І Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – 258 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
Протокол № 4 від 15.06.2020р.

До збірника увійшли тези доповідей, присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики викладання сходознавчих дисциплін, перекладу, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

©Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
© Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

ЗМІСТ
ФІЛОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

Криворучко С.К. Метафоричність у романі Мо Яня 莫言 «Великі груди, широкі сідниці» 丰乳肥臀.....	8
Санатуллах Басам. Історичні передумови розвитку перської мови (تاریخی پیشینه) (فارسی زبان).....	10
Бикова І.А., Скразловська І.А. Символічне значення кольорів в культурі народів Сходу.....	13
Жукова К.Є. «Мислення через ієрогліфи» - феномен традиційної культури Китаю.....	15
Завгородня О.С. Епічна поема Абулькасима Фірдоусі «Шах-Наме».....	16
Сєкіна Н.Д. Стилiстично-емоційна забарвленість гендерно маркованих фразеологізмів.....	19
Ван Сяоцянь. Проблема переведення класических китайських текстів на мови країн Заходу.....	20
Ажнина Л.А. Особливості транслітерації деяких китайських імен власних.....	21
Ковальова В.В. Фонетичні особливості шанхайського діалекту.....	23
Коляда А.В. Особливості використання пекінізмів на лексичному рівні у п'єсі Лао Ше «Чайна».....	24
Мілова Д.І. Аспекти китайських дієслів у відображенні української мови.....	27
Проша О.Є., Мараховська О.В. Іранська каліграфія.....	28
Ситнікова В.А. Функціонування графеми «доц» у складених ієрогліфах.....	29
Субота І.А. Образ минулого у новелах Лейли аль -'Усман.....	32
Сусленко А.М. Особливості походження іранських прізвищ.....	34
Фотеску І.В. Проблематика використання наголосу мови та складу в сучасній японській мові.....	35
Шапаренко Е.Е. Стилiстичні особливості китайських текстів публіцистичного стилю.....	37
Юрченко М.Е. Відмінності між японським і українським діловим листуванням.....	38

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СХІДНИХ МОВ

Руда Н.В. Аналітичне читання як один з засобів формування китайськомовної компетентності студентів.....	40
Ахмад О.Р. Кейс-метод (Case Study) як форма інтерактивного навчання арабської мови.....	41
Компанієць О.В., Баличева В.М. Використання гаджетів та досягнень новітніх технологій при вивченні івриту.....	43
Андрєєва Ю.В. Дослідження мотивації студентів до вивчення китайської мови та методи її підвищення.....	44
Копилова Н.А. Переваги навчання китайської лексики у середній школі за допомогою наочних засобів навчання.....	47
Локшина Ю.Г. Методика викладання японської мови як дисципліна вільного вибору студентів.....	48
Подгорний Г.В. Спецкурс «Вступ до сходознавства» в гімназії.....	50
Сєгада Ж.П. Література Японії в освітньому процесі Київської гімназії східних мов №1.....	53
Ткаченко О.І. Науково-педагогічні підходи до навчання китайської мови учнів Київської гімназії східних мов №1.....	55
Дмитрієва А.В. Порівняльний аналіз підручників «DISCOVER CHINA» та	

ФІЛОЛОГІЯ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

МЕТАФОРИЧНІСТЬ У РОМАНІ МО ЯНЯ 莫言 «ВЕЛИКІ ГРУДИ, ШИРОКІ СІДНИЦІ» 丰乳肥臀

*Криворучко Світлана Костянтинівна, доктор філологічних наук, професор
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*

Сучасний китайський письменник, почесний доктор філології Відкритого університету Гонконгу, Лауреат Нобелівської премії з літератури 2012 року, яку призначили за роман «Країна вина» 1993 р., Мо Янь 莫言 1955 р. н. привертає увагу сучасних читачів висвітленням ментальності, культури, історичної спадщини міцної китайської традиції, яка поступово відкривається для розуміння представникам інших цивілізацій. Псевдонім Мо Янь перекладається з критайської мови як «мовчи», або точніше – «не говори». Псевдонім метафорично пояснює сенс мислення людини Гуань Моє 管谟业, яке сформувалося в трагічних історичних обставинах, що стали наслідками Культурної китайської революції 1966-1976 рр.

Письменник, за біографічними свідченнями [2-3], народився у заможній селянській родині у волості Делань повіту Гаомі округу Вейфан в провінції Шаньдун. Акцент потрібно зробити на заможності родини, оскільки цей аспект став небезпечним для життя у Китаї 2 пол. XX ст. Обставини культурної революції вплинули на освіту Мо Яня. Підліток, замість того щоб учитись у школі, був вимушений працювати на фабриці, оскільки інтелектуальні здібності як цінність втратили значущість. Коли прийшов час, після декількох відмов, письменник вступив до Народно-визвольної армії Китаю, де став кадровим політ-працівником. Перебуваючи в армії, після двадцяти років Мо Янь починає писати. Перші публікації з'являються у 80-х рр. XX ст. Письменник намагається отримати освіту. Окрім літературної творчості Мо Янь вирішує професійно підійти до літератури – стає слухачем Академії мистецтв НОАК, починає викладати літературознавство в Армійській академії культури з 1984 р. У 1986 р. отримує диплом Вищої школи мистецтв та вступає в аспірантуру Літературного інституту імені Лу Синя. У Спілку китайських письменників вступив 1986 р. Після виходу із озброєних сил 1997 р. став редактором газети. Зараз Мо Янь обіймає посаду заступника голови Спілки китайських письменників.

Творчий спадок [2-3] Мо Яня включає твори «Кришталева ріпа» 透明的红萝卜 1986 р., «Червоний гаолян» 红高粱家族 1987 р., «Тринадцять кроків» 十三步 1988 р., «Тринадцять розділів радості» 欢乐十三章 1989 р., «Часниковий бунт» 欢乐十三章 1989 р., «Країна вина» 酒国 1993 р., «Клан травоядів» 食草家族 1993 р., «Великі груди, широкі сідниці» 丰乳肥臀 1996 р., «Червоний ліс» 红树林 1999 р., «Пересичення» 生死疲劳 2008 р. 2019 р. оповідання Мо Яня «Геній» включено в програмну літературу по предмету «Зарубіжна література», що рекомендовано учням 10 класів.

Роман «Великі груди, широкі сідниці» навіть у назві за допомогою метафори – материнство – відкриває поетикальний пласт тілесності, який висвітлює нюанси загальнолюдських цінностей, що репрезентують натуралістичний кут зору китайської культури, свідомості, ментальності. Метафора «Великі груди, широкі сідниці» відсилає до архетипу Здоров'я, яке вплинуло на рівні колективного підсвідомого на ідеал краси жінки. Жіноча фігура у формі пісочного годинника або гітари – «широкі сідниці», засвідчує, що її володарка може легко народжувати за фізичними показниками, а «великі груди» потрібні для того, щоб вигодувати дитину грудним молоком. Мати у первісному сприйнятті – це та, хто народжує та годує. Янь Мо, у першу чергу, цією назвою оспівує інститут материнства взагалі, та особисто присвячує цю книгу рідній матері, а точніше її душі [1, с.

5]. І саме в цьому відбувається гармонійне китайське єднання протилежностей: «тілесна» назва та «духовне» присвячення.

Тілесність простежується у метафорі родючості – «великі груди», бажанні жити будь-якої ціною. Ідея цінності життя розкривається поетичними тропами символу «груди». Єдиний син годувався до 6-7 років молоком із грудей своєї матері, відмовлявся від будь-якої іншої їжі. Потім до нього приставили козу. Груди тут постають сенсом життя чоловіка, який хоче ними володіти. Груди матері – метафора «... білі голубки. Я торопливо та ярісно загробастав одного й запихнув у рота» [1, с. 99]. Син хоче бути абсолютним володарем та ні з ким не ділити свою матір: «Хотілося... проковтнути цього білого голубка – адже ж він тільки мій! – щоб ніхто більше на нього не покушався» [1, с. 99].

Інша метафора материнських грудей переходить в персоніфікацію (ймовірні дії предмета) «... дорогоцінні пухкі гарбузики... манили мене, посиляли мені таємну звістку... їхні червоні, як фініки, голівки зходились разом, неначе цілуючись або щось нашептуючи одне одному» [1, с. 98]. Груди матері є вічною чистою категорією, яку неможливо скривдити, принизити, образити. Після гвалтування матінки частина тіла порівнюється з людиною: «... вони піддалися розтерзанню. Однак ця біда відійшла в минуле – адже ж вони воістину прекрасні... Вони як люди, що володіють секретом вічної молодості» [1, с. 109].

Категорія молодість є рисою сучасного естетичного ідеалу, що алюзійно відсилає до відчуття бажання, яке властиве чоловіку по відношенню до жінки. «Молодість» як знак свідчить про здоров'я та життєствердження. Втрата молодості «читається» за зовнішніми змінами грудей: «Жінка починає старіти з грудей... завжди пружньо стирчащі соски матері раптом зникли, як зірілі колоски, ставши із рожевих темно-червоними, як фініки» [1, с. 124]. Мо Янь вводить поетичні порівняння – «колоски», «фініки», які поглиблюються епітетами – «зірілі», «темно-червоні». Тілесні зміни підводять до розуміння плинності життя, що відкриває перспективу минучості екзистенційної миті, яку слід фіксувати та проживати, намагаючись продовжити: «Я зрозумів, що їх потрібно цінувати, доглядати за ними» [1, с. 124]. У мить просвітлення героя у тілесності метафори грудей відкривається велич життя, що дорівнюється вічному мистецтву, яке не підвладно смерті: «милуватися ними, як вишуканим посудом, із яким поводяться із крайньою обережністю» [1, с. 124].

Числені метафори грудей, їхня персоніфікація дозволяють тлумачити їх репрезентацію як окремий художній образ (збірний із різних героїнь), наділений психологічним характером, домінантами якого стають сила, вплив, бажання жити, родючість, бажаність: «матінкина грудь набула молодість, хоч зморшки, як зам'ятини на книжному аркуші, залишились» [1, с. 131].

Груди стають знаком – носієм інформації про їхню володарку у багатьох художніх жіночих образах роману: «за смаком молока можна судити, які в душі у неї вирують пристрасті» [1, с. 143]. Тілесність грудей репрезентує «їжу» як екзистенцію (земля, родючість, вічність кола), художній образ формується із гармонійного сполучення метафори, порівнянь, пейзажу: «сосок матері – втілення любові, поезії, з цим безкрайнім небесним простором, із рясною нивою, де хвилями колихається золоте колосся! Не порівняєш її з величезним, роздувшимся, крапчастим соском моєї кози – бурливе життя, шквал відчуттів!» [1, с. 359]. Груди дорівнюються архетипу землі. Друге місце після матері в свідомості героя займають сестри, сутність яких він інтуїтивно намагається пізнати через груди. Третє коло утворюють різні жінки.

У романі Мо Яня «Великі груди широкі сідниці» тілесність розкривається у тропях: метафори, порівняння, епітети, персоніфікація, які утворюють емоційний настрій чуттєвості, що на поетикальному рівні формують пафос загальності та вічності природного біологічного та трансцендентно онтологічного людського життя. За допомогою тілесних тропів письменник реалізовує ідеї. Антигуманні ідеї революційного

абсурду простежуються в історичному пласті реальних подій Китаю 2 пол. XX ст. Ідея безсвідомості тілесного на рівні колективного безсвідомого та індивідуального безсвідомого відзеркалюється у конфліктах, художніх образах, проблематиці. Безсвідомість домінує над антигуманністю, що дозволяє героям підійти до мудрості: абсолютної цінності людського життя у будь-яких ситуаціях. «Те, що не вбиває, робить нас сильнішими».

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мо Янь Большая грудь, широкий зад. СПб.: Амфора. ТИД Амфора, 2013. 831 с.
2. A Subversive Voice in China: The Fictional World of Mo Yan. Shelley W. Chan. (Cambria Press, 2011). режим доступу https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE_%D0%AF%D0%BD%D1%8C
3. Chinese Writers on Writing featuring Mo Yan. Ed. Arthur Sze. (Trinity University Press, 2010). режим доступу https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%BE_%D0%AF%D0%BD%D1%8C

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПЕРСЬКОЇ МОВИ

Д-р Санатуллах Басам, Нідерланди

پیشینه تاریخی زبان فارسی

تهیه و نگارش صنعت بسام

زبان یکی از وسایل افهام و تفهیم است که انسانها به وسیله، صدا، علامه ها و واژه ها با یکدیگر رابطه برقرار میکنند و زبان عامل تجمع و اجتماع انسانها هست.

زبانها مختلف جهان در یک موقعیت جغرافیایی زاده میشوند و تاریخی دارند و انسانها هویت فرهنگی و افتخارات خویش را در زبان مادری شان می جویند و در غنای زبان شان به وسیله شاعران و نویسندگان و براه اندازی سایر فعالیت های فرهنگی، مساعی بخرچ میدهند.

زبان فارسی و یا پارسی یکی از قدیم ترین و غنی ترین زبانها دنیاست که ریشه اصلی به «اوستا»، کهن ترین نوشتار آریایی میرسد.

اوستا به عنوان یک میراث فرهنگی جهانیان است و بخش های متعدد آن در حدود نیمه هزاره دوم پیش از میلاد و در طول سده های متوالی از نسلی به نسل دیگر رسیده است. اولین کسری که مطالعات جدیدی را در آثار کهن آریایی آغاز کرد، در سال ۱۵۹۰ میلادی «بارنابه بریسون» «Barnabe Brisson» بود، موصوف کتابی De Persarum Rincipatu را منبع آن متون یونانی و رومی بود در پاریس منتشر کرد.

در ۱۷۰۰ میلادی اثر معروف توماس هاید Thomas Hyde به زبان لاتین منتشر شد، انتشار آثار محققین انگیزه ای شد؛ «انکتیل دوپرون» Anquetil du perron برای آشنایی با زرتشتیان و اوستا در سال ۱۷۵۵ میلادی رهسپار هند شود تا سال ۱۷۶۱ میلادی نزد دانشمند اوستا شناس بنام «دستور داراب» به آموزش اوستا مشغول شد و در سال ۱۷۷۱ میلادی نخستین ترجمه اوستا را به اروپاییان عرضه کرد به نام «زند اوستا» در دو جلد در پاریس انتشار یافت؛ بدین ترتیب به مطالعات زبانشناسی مجرای تازه باز شد و پژوهشگران متوجه شدند میان زبان های اروپایی و زبانهای سانسکریت، لاتین و یونانی شباهت های زیادی از لحاظ اصول صرف نحو و در قالب وجود دارد و دلیل آنرا ناشی تجارت میان مردمان، مهاجرت ها و همجواری کشور ها دانستند و متفقا «زبان مادر» و یا اصطلاحی «هند و اروپایی» نامگذاری کردند.

و بعدها از این کتله وسیع و بزرگ السنه ها و لهجه های دیگری ظهور کردند که زبان پارسی نیز یکی از آنان است.

دسته یی از السنه ها یکی مشهور ترین و کهن ترین شاخه زبان هندو اروپایی و زبان فارسی در آن ریشه دارد، بنام «آریایی» و یا «هندو آریایی» است. گوینده گان آن دسته قبایلی بودند که در «آریانه ویجه» در حوزه علیای سر دریا «دریای سیحون» و آمودریا «دریای جیحون» زندگانی شبانی داشتند.

مورخ نامدار کشور احمد علی کهزاد می نویسد «...زندگانی مشترک قبایل آریایی یا هند و آریایی و محل آن در تاریخ ادبی کشور ما اهمیت بسزایی دارد، زیرا این زندگانی مشترک عامل شکل لسان آریایی شده که از آن به نوبه خود زبانهای «هندی مشترک» و «آریایی مشترک» به میان آمده که قدیم ترین شاخه های متقابل آنها سانسکریت ویدی و زبان اوستایی است» (آریانا، احمد علی کهزاد، انجمن تاریخ، ۱۳۲۱)

در پیش نویس اوستا نیز آمده است، سرزمین مادر و پایگاه اصلی قبایل هند و آریایی به احتمال زیاد، خطه آسیایی میانه بوده است. تقسیم این قبایل به شعبه های هندی و آریایی، ناشی از کوچهای پی در پی آنان بود. نخستین بار گروهی از آنها از راه افغانستان امروزی به سوی هند کوچ کردند «قبایل هندی» و پس از آنها قبایلی که در آسیایی میانه باقی مانده

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей
I Міжнародної науково-методичної конференції

Відповідальний за випуск: (Руда Н.В.)

Комп'ютерна верстка: Петрищева О.В.

Коректор: Коробкіна І.М.

Відповідальність за дотримання вимог академічної доброчесності несуть автори

Підписано до друку Формат Папір офсетний.

Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум. друк. арк.

Обл.-вид. арк. Зам № Тираж прим. Ціна договірна.